

PUBLIC ECONOMY

(Part-I)

S. Madushanka

B.Sc (Mgt) Accounting (Special) (U.G)

University of Sri Jayewardenepura

වෙළෙඳපොළ අසමත් වීම

සමාජයේ යහපත උදෙසා නිශ්චය සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමෙහි ලා වෙළෙඳපොළ යාන්ත්‍රණය අපොහොසත් වීම වෙළෙඳපොළ අසමත් වීම යන්නෙන් අදහස් කෙරේ.

වෙළෙඳපොළ අසමත් වීමට හේතු

වෙළෙඳපොළ අසමත් වීම කෙරෙහි පහත සඳහන් හේතු බලපායි.

- සම්පත් බෙදී යාම අකාර්යක්ෂම වීම
- ආදායම් බෙදී යාමේ විෂමතාව
- සාර්ව අර්ථික අස්ථායීතාව

සම්පත් බෙදී යාම අකාර්යක්ෂම වීම

සම්පත් බෙදී යාමේ කාර්යක්ෂමතාව සඳහා අවශ්‍ය වන කොන්දේසිය වන මිල , ආන්තික පිරිවැයට සමාන වීම ($P = MC$) කොන්දේසියෙන් බැහැර ව කටයුතු කිරීම සම්පත් බෙදී යාමේ අකාර්යක්ෂමතාව යන්නෙන් අදහස් වේ.

ආර්ථිකය සතු හිඟ සම්පත් සමාජයට හිතකර අයුරින් බෙදී නොයාම නිසා සම්පත් බෙදී යාම අකාර්යක්ෂම වන අතර, ඒ සඳහා පහත සඳහන් හේතු බලපායි.

- පොදු භාණ්ඩ නොසැපයීම
- අර්ධ පොදු භාණ්ඩ ප්‍රශස්ත ව පරිභෝජනය නොවීම
- ශුභසාධන භාණ්ඩ ප්‍රශස්ත ව නොසැපයීම
- සමාජයට අහිතකර භාණ්ඩ සැපයීම
- පොදු සම්පත් අධි භාවිතය

- බාහිරතා සැලකිල්ලට නොගැනීම
- අපූර්ණ තරගය හා ඒකාධිකාරිත්වය
- අපූර්ණ තොරතුරු

ClassWork.LK

පොදු භාණ්ඩ නොසැපයීම

පොදු භාණ්ඩ

පොදු භාණ්ඩ යනු සාමූහික ව පරිභෝජනය කරනු ලබන භාණ්ඩ වේ.

පොදු භාණ්ඩවල ප්‍රධාන ලක්ෂණ

- ගෙවීමක් නොකරන පුද්ගලයන් අදාළ භාණ්ඩ පරිභෝජනයෙන් ඉවත් කළ නොහැකි වීම
- පරිභෝජනයේ නරඟකාරිත්වයක් නොමැති වීම

ගෙවීමක් නොකරන පුද්ගලයන් අදාළ භාණ්ඩ පරිභෝජනයෙන් ඉවත් කළ නොහැකි වීම

පොදු භාණ්ඩයක් සැපයූ විට ගෙවීමක් කළ ද නොකළ ද සියලු දෙනාට ම පරිභෝජනය කිරීමට හැකියාව ලැබෙන නිසා ස්ථාවරීය උදෙසා කටයුතු කරන පාරිභෝගිකයෝ එම භාණ්ඩය සඳහා ගෙවීමක් කිරීමට නොපෙළඹෙති.

එමෙන්ම ලාභය අරමුණු කර ගෙන කටයුතු කරන වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයක කිසිවෙක් එවැනි පොදු භාණ්ඩයක් නිපදවීම සඳහා සම්පත් වෙන් නොකරති.

පරිභෝජනයේ තරගකාරීත්වයක් නොමැති වීම

එක් පුද්ගලයකු විසින් කිසියම් භාණ්ඩයක් හෝ සේවාවක් හෝ පරිභෝජනය කිරීම නිසා වෙනත් පුද්ගලයකුට එම භාණ්ඩය ඒ ආකාරයෙන් ම පරිභෝජනය කිරීමේ හැකියාව අහිමි නොවීම පරිභෝජනයේ තරගකාරීත්වය නොමැති වීම යනුවෙන් අදහස් කෙරේ.

මේ නිසා අතිරේක පාරිභෝගිකයකුගේ පරිභෝජනයේ ආන්තික පිරිවැය ශූන්‍ය අගයක් ගනී.

ඔරලෝසු කණු, ජාතික ආරක්ෂාව, වීථි ආලෝකය, ප්‍රදීපාගාර වැනි දෑ පොදු භාණ්ඩ සඳහා නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකි ය.

මේ අනුව පොදු භාණ්ඩ සැපයීම සම්බන්ධයෙන් වෙළෙඳපොළ ක්‍රමය අසමත් වන බව පැහැදිලි වේ.

ගෝලීය පොදු භාණ්ඩ

සාම්ප්‍රදායික ව රටක් තුළ පවතින පොදු භාණ්ඩලවලට අමතර ව ජාතික දේශ සීමා ඉක්මවා ගිය ඇතැම් පොදු භාණ්ඩ ද පවතී.

මේවා ගෝලීය පොදු භාණ්ඩ ලෙස හැඳින්වේ.

ගෝලීය පොදු භාණ්ඩයක ලක්ෂණ

- පරිභෝජනයේ තරගකාරීත්වයක් නොමැති වීම
- ගෙවීමක් නොකරන අයට පරිභෝජනය සීමා කළ නොහැකි වීම
- එම භාණ්ඩවලින් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ ලොව පුරා සිටින සියලු ම දෙනාට භුක්ති විඳිය හැකි වීම

දැනුම, මූල්‍ය ස්ථායීතාව, ලෝක සාමය, වායුගෝලය වැනි දෑ ගෝලීය පොදු භාණ්ඩවලට නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකි ය.

මෙවැනි පොදු භාණ්ඩ නොසැපයීම වෙළෙඳපොළ අසමත් වීමට හේතු වේ.

ClassWork.LK

අර්ධ පොදු භාණ්ඩ ප්‍රශස්ත ව පරිභෝජනය නොවීම

අර්ධ පොදු භාණ්ඩ

ධාරිතා මට්ටම කරා ළඟා වන තෙක් පරිභෝජනයේ නරඟකාරිත්වයක් දැකිය නොහැකි, පරිභෝජනය සීමා කළ හැකි භාණ්ඩ අර්ධ පොදු භාණ්ඩ වේ.

අර්ධ පොදු භාණ්ඩයක ලක්ෂණ

- ධාරිතා මට්ටම උපරිමය කරා ළඟා වනතුරු පරිභෝජනයේ නරඟකාරිත්වය දක්නට නොතිබීම
- පරිභෝජනය සීමා කළ හැකි වීම

මහා මාර්ග, මුහුදු වෙරළ සහ කෞතුකාගාර වැනි දෑ අර්ධ පොදු භාණ්ඩවලට හිඳසුන් ලෙස දැක්විය හැකි ය.

උපරිම ධාරිතා මට්ටමට ළඟා වන තුරු අතිරේක පුද්ගලයකුගේ පරිභෝජනය ආන්තික පිරිවැය කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති නොකරයි.

එහෙත් මිලක් අය කිරීම හේතුවෙන් අදාළ භාණ්ඩය හෝ සේවාව හෝ අකාර්යක්ෂම ලෙස උපයෝජනය විය හැකි ය.

එවිට එම භාණ්ඩය හෝ සේවාව හෝ සමාජීය වශයෙන් ප්‍රශස්ත මට්ටමට වඩා අඩුවෙන් පරිභෝජනය කිරීමට සිදු වේ.

එමෙන් ම අර්ධ පොදු භාණ්ඩ සැපයීමේ දී නිෂ්පාදනයන් ආන්තික පිරිවැයට වඩා වැඩි මිලක් අය කළ හැකි ය.

එවැනි අවස්ථාවල දී එම මිලට වඩා අඩු මිලක් ගෙවීමට සූදානම් පාරිභෝගිකයන්ට එම භාණ්ඩය පරිභෝජනය කිරීමේ හැකියාව අනිමි වන බැවින් සමාජීය වශයෙන් ප්‍රශස්ත මට්ටමට වඩා අඩුවෙන් පරිභෝජනය සිදු වේ.

මෙවැනි තත්ත්වයන් මත අර්ධ පොදු භාණ්ඩ ප්‍රශස්ත ව පරිභෝජනය නොවීම සම්බන්ධයෙන් වෙළෙඳපොළ අසමත් වීම සිදු වේ.

ශ්‍රවණසාධන භාණ්ඩ ප්‍රශස්ත ව නොසැපයීම

ශ්‍රවණසාධන භාණ්ඩ

පරිභෝජනයේ දී පෞද්ගලික ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා විශාල වශයෙන් සමාජ ප්‍රතිලාභ ලැබෙන භාණ්ඩ ශ්‍රවණසාධන භාණ්ඩ වේ.

අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍ය හා සහිතාරක්ෂක සේවා ආදිය ශ්‍රවණසාධන භාණ්ඩ සඳහා නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකිය.

වෙළෙඳපොළ ක්‍රමය තුළ ශ්‍රවණසාධන භාණ්ඩ සැපයීම සඳහා යොමු වීමක් සිදු නොවේ.

ඊට හේතුව එම භාණ්ඩ සැපයීමේ දී අදාළ පරිභෝජන තීරණ ගනු ලබන්නේ ඒවායේ බාහිර ප්‍රතිලාභ මුළුමනින්ම නොසලකා හැර එමගින් ලැබෙන පෞද්ගලික ප්‍රතිලාභ හා පිරිවැය පමණක් සැලකිල්ලට ගැනීමයි.

මේ නිසා ශ්‍රවණසාධන භාණ්ඩයක පරිභෝජනය සමාජීය වශයෙන් ප්‍රශස්ත මට්ටමට වඩා අඩුවෙන් සිදු වේ. එය වෙළෙඳපොළ අසමත් වීමට හේතු වේ.

සමාජයට අහිතකර භාණ්ඩ සැපයීම

අහිතකර භාණ්ඩ (අවගුණ භාණ්ඩ)

පරිභෝජනය නිසා අවශේෂ සමාජය කෙරෙහි සෘණ බාහිරතාවක් හෙවත් අහිතකර සෘණ පිරිවැයක් ඇති කරන භාණ්ඩ සමාජයට අහිතකර භාණ්ඩ (අවගුණ භාණ්ඩ) වශයෙන් හැඳින්වේ

මත්පැන්, දුම්වැටි, මත්ද්‍රව්‍ය වැනි දෑ සමාජයට අහිතකර භාණ්ඩ සඳහා නිදසුන් වේ.

වෙළෙඳපොළ ඔස්සේ සමාජයට අහිතකර භාණ්ඩ සැපයීමේ දී එම භාණ්ඩ පරිභෝජනය කිරීමෙන් ඇති වන බාහිර පිරිවැය කෙරෙහි සැලකිල්ලක් නොදැක්වීම නිසා

සමාජීය ප්‍රශස්ත මට්ටමට වඩා වැඩි නිෂ්පාදනයක් සිදු වන අතර සමාජීය ප්‍රශස්ත මට්ටමට වඩා පරිභෝජනය කිරීමට පාරිභෝගිකයන්ගේ පෙළඹීමක් ද සිදු වේ.

මේ නිසා සමාජයට අහිතකර හානිදා සැපයීම හමුවේ වෙළෙඳපොළ ක්‍රමය අසමත් වේ.

ClassWork.LK

පොදු සම්පත් අධි භාවිතය

පොදු සම්පත්

පරිභෝජනය සීමා කළ නොහැකි පරිභෝජනයේ තරගකාරීත්වයක් දැකිය හැකි සම්පත් පොදු සම්පත් වේ.

නිදසුන් : මත්ස්‍ය සම්පත්, තෘණ භූමි, වායුගෝලය

පොදු සම්පත්වල ලක්ෂණ

පොදු සම්පත්වල පහත සඳහන් ලක්ෂණ දැකිය හැකිය.

- ප්‍රතිලාභ ලබන්නන් හා පරිභෝජනය සීමා කළ නොහැකි වීම
- පරිභෝජනයේ තරගකාරීත්වයක් දක්නට ලැබීම

පරිභෝජනය සීමා කළ නොහැකි විමත් පරිභෝජනයේ
තරඟකාරිත්වයක් පැවතීමත් නිසා ඕනෑ ම පුද්ගලයෙකුට
පොදු සම්පත් කරා ප්‍රවේශ විය හැකි ය.

මේ නිසා පොදු සම්පත් අධිඋපයෝජනයට (අධි
භාවිතයට) පාත්‍ර වී හායනයට ලක් වේ.

වෙළෙඳපොළ තුළ පොදු සම්පත් කාර්යක්ෂම ව
උපයෝජනය කළ හැකි යාන්ත්‍රණයක් බිහි නොවීම නිසා
එම සම්පත් අකාර්යක්ෂම ලෙස කළමනාකරණය වීමෙන්
වෙළෙඳපොළ අසමත් වේ.

බාහිරතා සැලකිල්ලට නොගැනීම

කිසියම් නිෂ්පාදන හෝ පරිභෝජන හෝ ක්‍රියාවලියක් නිසා වෙනත් පාර්ශ්වයන් මත ඇති කරන, එම නිෂ්පාදන හෝ පරිභෝජන හෝ ක්‍රියාවලියට සෘජු ව ම සම්බන්ධ වන පුද්ගලයා විසින් සැලකිල්ලට ගනු නො ලබන, ප්‍රතිලාභ හා පිරිවැය බාහිරතා යනුවෙන් හැඳින්වේ.

හිතකර බාහිරතා හා අහිතකර බාහිරතා යනුවෙන් බාහිරතා කොටස් දෙකකට බෙදෙන අතර, හිතකර බාහිරතා වන ධන බාහිරතා ලෙසත් අහිතකර බාහිරතා සෘණ බාහිරතා ලෙසත් හැඳින්වේ.

මෙම බාහිරතා පිළිබඳ සැලකිල්ලෙන් නොවීම නිසා වෙළෙඳපොළ අසමත් වේ.

අපූර්ණ තරඟය හා ඒකාධිකාරීත්වය

අපූර්ණ තරඟය හා ඒකාධිකාරී වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන් යටතේ භාණ්ඩය සඳහා අය කරන මිල භාණ්ඩයේ ආන්තික පිරිවැය ඉක්මවයි.

මේ නිසා සම්පත් බෙදී යාමේ කාර්යක්ෂමතාව සඳහා අවශ්‍ය කරන මිල හා ආන්තික පිරිවැය සමාන වීමේ ($P=MC$) කොන්දේසිය ඉටු නොවේ.

මේ නිසා පාරිභෝගිකයා සුරා කෑමකට ලක් වන බැවින් වෙළෙඳපොළ අසමත් වේ.

අපූර්ණ තොරතුරු

පාරිභෝගිකයාට හා නිෂ්පාදකයාට තීරණ ගැනීමට අවශ්‍ය කරන තොරතුරු වෙළෙඳපොළ මගින් සම්පූර්ණයෙන් නිවැරදි ව ලබා ගත නොහැකි විම අපූර්ණ තොරතුරු යනුවෙන් හැඳින්වේ.

වෙළෙඳපොළක් පූර්ණ තොරතුරු නොලැබීමෙහි ලා බලපාන සාධක

වෙළෙඳපොළක් පූර්ණ තොරතුරු නොලැබීම කෙරෙහි පහත සඳහන් සාධක බලපායි.

- ප්‍රචාරණය නිසා සැබෑ තොරතුරු විකෘත කොට දැක්වීම
- සංකීර්ණ තාක්ෂණික කරුණු පිළිබඳ ඇතැම් තොරතුරු ලබා දීමට අපහසු වීම
- ඇතැම් ප්‍රතිලාභ පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතා පැවතීම

➤ වෙළෙඳපොළෙන් පූර්ණ තොරතුරු නොලැබෙන විට
නිෂ්පාදකයා හා පාරිභෝගිකයා ගනු ලබන තීරණ
නිසා සම්පත් බෙදී යාම අකාර්යක්ෂම වේ.

මේ අනුව පූර්ණ තොරතුරු නොලැබීම වෙළෙඳපොළ
අසමත් වීමට හේතු වේ.

ClassWork.LK

ආදායම් බෙදී යාමේ විෂමතාව

ආදායම් බෙදී යාමේ විෂමතාව යනු රටේ සමස්ත ආදායම හෝ සම්පත් සෑම පුද්ගලයෙකුට ම පිටත් විමට අවශ්‍ය ආදායම් මට්ටමක්වත් ලැබෙන අයුරෙන් සමස්ත ජනගහනය අතර බෙදී නොයාමයි.

ආදායම් බෙදී යාමේ විෂමතා ඇති වීම කෙරෙහි බලපාන හේතු

ආදායම් බෙදී යාමේ විෂමතා ඇති වීම කෙරෙහි බලපාන හේතු කිහිපයක් පහත දැක් වේ.

➤ කැප කරනු ලබන ශ්‍රම ප්‍රමාණය

➤ අධ්‍යාපන මට්ටම

➤ උරුමයෙන් ලද දේපොළ ප්‍රමාණය

➤ සාධක මිල

මෙම සාධකවල ප්‍රතිඵල මත බිහි වන කුටුම්භ ආදායම් ව්‍යාප්තියේ විෂමතාවන් ඇති වන අතර ආර්ථිකයේ සම්පත් බෙදී යාම ද එම ආදායම් ව්‍යාප්ති රටාවට අනුව සිදු වේ.

ඒ අනුව අඩු ආදායම් ලාභීන්ගේ ඉල්ලුම සපුරාලීමට අඩු සම්පත් ප්‍රමාණයකුත්, වැඩි ආදායම් ලාභීන්ගේ ඉල්ලුම සපුරාලීම වැඩි සම්පත් ප්‍රමාණයකුත් වෙන් කෙරේ.

සාර්ව ආර්ථික අස්ථායීතාව

සාර්ව ආර්ථික අස්ථායීතාව යනු ආර්ථිකයක වරින් වර ඇති වන උච්චාවචනයන් ය.

සාර්ව ආර්ථික අස්ථායීතා පිළිබිඹු කෙරෙන ප්‍රධාන දර්ශකයන් ලෙස විරුකියාව, උද්ධමනය, ආර්ථික පසුබැසීම හා ආර්ථික ප්‍රසාරණයන් දැක්විය හැකි ය.

පෞද්ගලික පරිභෝජන අතිරික්ත වැනි සාධකවල ඇති වන වෙනස්කම් නිසා බොහෝ අවස්ථාවල සමස්ත ඉල්ලුමේ හට ගන්නා උච්චාවචන හේතුවෙන් ආර්ථිකයේ කෙටි කාලීන අස්ථායීතාවක් ඇති වේ.

2021

2022

2023

උසස් පෙළ

ගිණුම්කරණය

ආර්ථික විද්‍යාව

ව්‍යාපාර අධ්‍යයනය

2021

2022

සාමාන්‍ය පෙළ

ව්‍යාපාර හා ගිණුම්කරණ අධ්‍යයනය

තනි හෝ කණ්ඩායම් පන්ති

(English & Sinhala Medium)

0763655550

S. Madushanka

B.Sc (Mgt) Accounting (Special) (U.G)

University of Sri Jayewardenepura